

Цетиње, 13. јуна.

Пут Цара Николе II. у Енглеску, Француску и Италију постаје сваким даном све значајнији. Нема сумње — за то, што руски цареви врло ријетко путују по Европи. Њихове посјете имале су, с малим изузетком, увијек трајне пошљедице, па се то узима и сад. Већ сам састанак његов с њемачким царем тумачи се тако, као да је у курсу политике ових двију сила првога реда наступило извјесно мало скретање од правца, који је у пошљедње вријеме владао. Може се рећи, не скретање, него враћање у стари пријатељски колосјек. Тако се тај састанак тумачи у полуслужбеној штампи њемачкој и руској.

Враћање то на старе утрвене стазе може постати за кратко вријеме утолико значајније, што ће по свој прилици за који дан књаз Билев појети оставку на своје дугогодишње канцеларство. Како нам је јуче саопштено телеграфом, њемачка Скупштина одбила је финансиски приједлог, за који је књаз Билев везао свој опстанак, и сад му не остаје ништа друго, до да поднесе оставку. Тим ће да се заврши и формална страна Билевљево кризе, која већ мјесецима траје.

Којим ће правцем ударити нови канцелар у спољним односима њемачке царевине, унапријед и у потанкости знати се не може, али брилијанти, подарени државном секретару Шену од стране цара Николе приликом његовога састанка с царем Вилемом, поред оних срдачних здравица, обасјавају нам све што је непосредно пред нама и ту видимо политику, која слијепо неће ићи за Бечом, како је то чинио књаз Билев у потоњој анексионој гуигули. А не иде ли слијепо за Бечом, гледаће да се то надокнади на другој страни. Наравно, не може се очекивати да прелом буде коначан, као кад се преломи грана, али се поуздано може рећи, да ће курс узети правац колико према Бечу, толико и према Петрограду. Међу духовима у Европи мора да се опет постигне равнотежа. Теразије, које то показују, веома су осјетљиве. Најсићанија маленкост, одузета с њених плитица, доводи је у колебање, као што и најмања количина имподерабилија из узајамних одношаја успоставља равнотежу. За то је и могућно, да једна само посјета, у овоме случају цара Вилема цару Николи, доводи усколебане односа на стару мјеру.

Са тих разлога од велике су важности и састанци цара Николе с краљем енглеским, с председником француске републике и с краљем италијанским, који овога љета предстоје. Управо због ових састанака потребан је био претходни

састанак с њемачким царем, да се у Берлину не би рђаво тумачиле и узеле као опкољавање њемачке. То би могло погоршати односе. Сад је могућност за сумњичења отклоњења и цар Никола ће ускоро краљу Едварду и осталима.

Само у Бечу остају незадовољни. Покушали су, као што смо у прошломе броју овога листа показали, да мајсторијама привуку рускога цара на Беч макар и у повратку из Рима, али како се то из Петрограда одмах и категорички одбило, почело се из Беча са старим минирањем.

Познато је да бечко звање за штампу (тако зване „Pressbureau“) има своје агентуре у свима важнијим државама и градовима. Помоћу те организације она утиче, а ако јој је могућно и ствара јавно мњење у Европи. Она је тако радила и у анексионом питању и привукла је на своју страну не мали дио штампе француске и енглеске, поред њемачке, коју је и без тога имала.

Тим путевима ударила је и данас. Кад се је увјерила, да цара Николе не могу привољети да посјети цара Франу Јосифа, почели су да пуне поједине енглеске листове чланцима противу посјете рускога цара енглес. краљу. То исто, као на команди, чине усмено и разне колоније аустро-угарских и њемачких поданика у Енглеској. Наравно у мањини су, и то огромној. Губе се у великој већини, која посјету цара Николе поздравља усрдним задовољством. И изгубиле би се коначно да није аустро-угарске и једнога дијела њемачке штампе. У пакости, што остају презрени на страну, не знају шта ће, него пабирче гдје се који глас у Енглеској чује противу посјете и то уз пратњу великих звона износе. Сада у аустро-угарској штампи можете свуда читати, како се ту и тамо пише противу Русије и рускога цара, и како се на овоме или оном радничком скупу у Енглеској осудила царева посјета. Међу нос чак и у радничке бутике. А кад ти радници доносе закључке противу буржоазије, послодаваца и данашње друштвене организације, тражећи нека права и олакшице, аустро-угарској штампи не пада ни на памет да то износи. Чак одобрава и да се таки скупови, ако су у Аустро-Угарској, растјерају сабљама и куршумима. Говорећи пак о посјети рускога цара, добро дошла јој је и најситнија изјавица радника. Мисли да тим убије значај посјете, у ствари она тим само открива своју немоћну пакост.

Добро је, бар ће у Петрограду знати, какви осјећаји из Беча прате цара на његовом путу. Добро је и за остало Словенство, које у Русији гледа своју звијезду претходницу, јер ће умирено бити кад види, да

је гуја присојкиња истјерана из руских њедара и да сад сикће на њих. Колико год сиктала, изгубиће се у мору осјећаја свега Словенства, који прате цара и који му кличу: Благословен гради во имја Славјанства!

Интервју са др. Л. Томановићем

Као што смо јавили, у угледном чешком листу „Nardni Listy“ изашао је интервју дописника тога листа, који је имао са председником Министарског Савјета г. др. Л. Томановићем. У уводу тога интервјуа говори се о клеветима, које се наваљују на Црну Гору и њене светиње, а поводом изношења професора Масарика и „W. A. Zeitung-a“. Том приликом је г. др. Л. Томановић изјавио, да загребачки процес нема никакве везе са правом, која се на Цетињу водила, у толико мање што искази Настићеве, које је он својеволно дао, нијесу имали никаква утицаја на доношење пресуде. На питање дописника какав је утисак говор проф. Масарика у парламенту учинио на њега, г. др. Томановић је одговорио:

— Чудио сам се што Масарик служи као средство за раширење клевета. Чисто непојмљиво ми је било да је он, кога „W. A. Zeitung“ износи као великог научника, а међу посланицима најбоље познаваоца угледовенских прилика, злоупотребио мјесто тако озбиљно као што је бечки парламент, и ако мора бити сигуран да ће се и ова клевета испољити као пука лаж, као што се показала клевета о Ловћену. Чудио сам се томе његовом поступку тим више што по моме начору треба да буде задатак научника, не изазивање и стварање клевета, него изналагање пута истини и сазнању истине. Али кад сам добио „W. A. Zeitung“ од 10. маја, из кога сам сазнао да говор г. Масарика није у ствари ништа друго него само понављање оног што је тај исти лист у свом уводном чланку донио, и кад сам се, даље, увјерио изјаве Настићеве у истом броју тога листа да је г. Масарик, преко новинара г. Мандела, Настића тражио, и да се са њиме збиља и састајао, примајући од њега информације, нијесам се имао чему чудити. Везе г. Масарика са „W. A. Zeitung“-ом, Настићем ит.д. објасниле су ми одмах цијелу ситуацију. Престао сам се чудити пошто сам видјео, да само образовање није у стању да од некога учини човјека и да је за чојство потребно још нешто друго...

— „Cas“ се чуди изјави коју је објавила ваша влада у службеном листу поводом чланка „W. A. Zeitung“-а. Да ли бисте били добри да ми објасните како на ту ствар гледате?

— „Cas“ износи као опште познату ствар, да за „W. A. Zeitung“-ом стоји сам министар Ерентал и изражава своје чуђење што је влада црногорска изабрала такав пут за свој одговор у овом питању код официоз министарства иностраних дјела говори таквим начином о Књазу. Али „Cas“ заборавља, да таман тако као што Ерентал сто-

*) „Cas“ је орган чешке реалистичке странке, којој је Масарик вођа.

ји за поменути листом, стоји за Еренталом Аустро-Угарска, а за њом њемачка. „Cas“ би требао, при изражавању свога чуђења, да има на уму, да дипломатски кораци морају бити промишљени, а никако пренагљени и да није у сваком случају обичај упознавати са њима јавност чим су учињени.

— Са каквог гледишта гледате на Масарикову изјаву да је са њиме свака полемика у томе немогућа?

— У томе се потпуно слажем са њиме и немам ништа друго да додам, него да би било црногорској влади у опште недостојно у ма какву полемику с њиме да се упушта. Влади је било довољно, што је позвала г. Масарика да јавно докаже своје тврђење и што је назвала његово држање оним што и јесте т.ј. срамном клеветом.

— Како судите о томе што се Масарик позива на откриће које је учинио фелцајмајстер Стеб.**)

— Држим да се г. Масарик колосално вара ако му ово откриће служи за основу његових клевета. Фелцајмајстер Стеб је саопштио племићу Мирку Писачићу, да је бечка влада знала за „Настићиаду“ већ у јесен 1907. г. а баш ово његово саопштење побија тврђење проф. Масарика потпуно.

— Молим за ближе објашњење.

— Драге воље. Настић је дошао на Цетиње тек свршетком 1907. г. Ушљед тога је дакле искључено, да је могао бити револуционарни статут праћен са Цетиња прије децембра. Међутијем Беч је био упознат са „Статутом“ по исказу фелцајмајстера већ у јесен, дакле прије доласка Настићева на Цетиње. Понављам опет категорично оно што је „Гл. Црногорца“ већ донио, т.ј. да нико на Цетињу револуционарни статут није гледао до год није у „Finale-y“ објављен. Са истом сигурношћу констатујем, да није „Статут“ при јавној цетињској расправи нико, па ни Настић помињао. То је доказано јасно и стенографским биљешкама и проф. Масарик не може ништа промијенити својим тврђењем да је цетињски суд употребио „Статут“ као доказ противу оптужених. О истинитости мојих ријечи увјериће вас и оптужба и пресуда, које су објављене. Али би се губило вријеме да се и даље о овоме предмету говори. Проф. Масарик, својим досадањим поступцима, увјерио нас је, да је ваља готов ма чиије измишљотине адоптирати и ширити само ако тиме може да послужи своме циљу, т.ј. срамотити црногорског Књаза.

— Молим да ми дозволите још једно деликатно питање: колико је истине у причању да је Црна Гора Настића новчано потпомагала?

— Из мога ће те одговора сазнати, да ваше питање није толико тугаљиво као што вам се на први поглед чини. Настић је био први који је из Земуна преко једног свог познаника огласио атентат који се противу Књаза спремао, и који је показао путове којима су бомбе упућене. Кад су бомбе биле збиља ухваћене, видјела је полиција, да

**) Мирко пл. Писачић поводом „великокрпске“ пропаганде и прогањања „велензлајника“ у Хрватској разговарао је са ближим рођаком хрватског бана Рауца и тај је разговор у засебној брошури изио: Mirko pl. Pisacica — Hrvatskecke Politicki skandal ili „Nasticijada“ 8* str. 7.

Настаћу о спремној завјери нешто одиста зна и послала је за њега његовог познаника, да би га нашао и довео. Настаћу је тада дошао, и наша га је полиција употријебила за даља трагања, што би учинила у овим околностима и свака друга полиција. По себи се разумије, да су му се морали накнадити трошкови, који су са тиме били везани, без обзира на то што његово тражење није било баш никако успјешно и што суду није ни мало свијетлости допринијело, о чему ће вас и олтужба и пресуда увјерити. Шта је Настаћу са новцима, који су му били на име трошка дали, радио о томе га није нико ни питао, пошто се о томе нико није интересовао, јер није нико ни савјет могао шта ће све урадити.

Тијем је био главни предмет моје посјете исцрпљен. Надам се да ће ови ретци који излазе из уста човјека, кога и његови политички противници као узор поштења и истинољубивости сматрају, испунити циљ коме су посвећени и да ће чешка јавност у будуће опрезније примати измишљотине које немају никаквог другог циља него да скривају све што је Словенско. Једном је то Русија, другом је Србија, трећем Црна Гора...

Острво Крит

Критско питање, које постоји још од XVII вијека, није ријешено, његово је ријешење сад опет одложено. То ипак значи повољан обрт; избјећи ће се, бар за сада, грчко-турски сукоб због тог острва, које Грци желе да анектирају. Велесиле су на приједлог Русије и молбу Порте ријешиле, да би се тај сукоб избјегао и очувао европски мир, да не повуку до 1. јула своје војске са острва Крита, како су раније намјеравале да учине. Док је међународна војска на Криту, догле не може бити анексије истога Грчког. То год и Турској и Европи, само, природно је Грцима не. Они траже и даље Крит за себе.

Сем Грка сви остали хвале мудро ријешење весесила, које су излазак своје војске са Крита одложиле за доцнији датум. Тиме се избјегава рат, а критско ће питање и даље да дријема, докле га опет не пробуде.

Јасно је да је Турска ријешена на све жртве, да сачува то острво за себе. То доказује и једногласно одобрење новог кредита за турску војску од пет милијона лира као и пут отоманске флоте у Архипелаг и Средиземно Море. На том путу и маневрама узимају учешћа 40 ратних турских бродова.

Вриједи чути мишљење турске штампе. Младотурски „Танин“ је одлучно против одрицања Крита. Једино се може пристати на аутономију тог острва са хриш-

ћанским гувернером, Крићанином, или другим турским подаником, по приједлогу велесила. Свако друго ријешење изазваће рат. Излазак европске војске са Крита био би такође сингал за борбу. Зато нека велесиле остану на острву до даљег коначног ријешења. У Турској је једнодушан глас: Крит је отомански.

„Јени Газета“ сазнаје на Порти, да се воде извјесни преговори са велесилама, да се очува право суверенитета отоманског на Криту. Велесиле су ово обећале.

„Сабах“ пише помирљиво. „Итихад“ не да Крит без крви. Спремају се Грци, али спремају се и Турци. Други листове веле, ако Грке није научно памети пораз у рату 1897. године нека кажу „Крит је грчки“, на ће опет угледати турске бајонете. Французи опомињу Грчку да се не шаши ући на Крит, јер може изгубити Тесалију.

„Ташвири Афикар“ веле, да оно што је било с Босном (продаја) не може бити с Критом. Ми се спремамо и нећемо никако уступити Крит. Други листови предлажу, да турски ратни бродови поседују критска пристаништа.

„Париски „Тан“ јавља, да се воде тајни преговори о куповини Крита. У Атини нуде 15, а у Цариграду, веле, траже 35 милиона динара оштете, па да уступе Крит Грчкој. Ова вијест није још потврђена, али је занимљива.

Из Атине јављају, да Грчка неће изазивати, да неће учинити никакве непромишљене кораке, већ ће тачно поступати онако, како велесиле ријеше. А шта су оне ријешиле и шта ће ријешити о томе нема још ничег позитивног.

У турском парламенту је 30. маја Муштафа Асим еф. са више посланика тражио у виду интерпелације, извјештај, какво ће држање влада заузети у критском питању, кад наступи излазак европске војске са Крита? Треба, — веле, — цио свијет да зна, да ће сви Отомани пролити и пошљедњу кап крви да осујете анексију Крита. Тражили су што прије одговор министра иностраних дјела. Ц. Г.

Српство

„Или српског језика“. У Хрватској и Славонији пошло се један корак напријед. Није то корак у погледу општег напретка, него у хајци против свега што је српско. Тамо је сада тако вријеме, да све војује противу Срба. До сада је у свједоштвама ученика средњих школа стојало: хрватски или српски језик. Сада је оно или српског језика“ са свим уништено — избрисано. Остао је само хрватски језик. Па ни то није све. Србифроби и хрватски шовинисти нијесу ни тиме задовољни, него захтевају да се пође даље и да се са лица земље збрише све што носи српско обилежје. Ветер „Ваља прослиједити. Ту су српске аутономне школе, ту су српски соколи, ту разне задруге итд. И то треба уништити! А заборавају да се тиме српски народ може само тлачити, али никако истреје бити.

Далматински сабор. Интересантна ствар! Далматински сабор једнако се заказује, али се никако не састаје. Прије је речено, да ће састати у прољеће, пошто се није могао раније састати

да у његовом мозгу није било ваздуха. Није могао да је подигне. Говорило се да је то било зато, што је унутра носио болести свих оних које је био излјечио.

Чича Дирантон одмах разумједе болест Теофилову и пађе лијек. Написа на једном парчету хартије једну молитву. Ово наречено хартије валазо би завити у ноћу. Осам дана је требало да га Теофил носи напријед, па према; а осам дана назад, на леђима; па последије осам дана под десно надухо, па најпоследије осам дана под лијево надухо. Тридесет другог дана, мршавост ће отићи са срца као да је човјек одухте. Видјеће се да ће изаћи као нека жута пара.

Г-ђа Фелиси метну ово наречено хартије у свој повчица. А чича Дирантон доуни своја упушта рековши да ако се хоће да молитва произведе своје дјелство, не би требало да г-ђа Фелиси изговори ма једну једну ријеч прије по што буде дошла својој кући. Ријечи које би она могла рећи познате би се са ријечима из молитве и омеће би им дјелство.

Већ је педесет двије године како је г-ђа Фелиси на овом нашем свијету а још није имала прилике да позна шта је то ћуцати. Она је узела у своју пратњу на путу своје кумче, дјечка Беноа, бријача, коме је било четрнајест година. Она се надала баш да ће моћи с њиме не разговарати на путу. У то-

због нередовних прилика у земљи због догађаја на Балкану. Тада је речено да ће састати на лето. Сада се опет одлаже сазив за 1. септембар, а као разлог се наводи то, што бечки парламент сада ради. А када дође јесен, одложиће се на зиму, па одлагају никад краја. Тако је то у уставној Аустрији, гдје постоје сабори, али на — папиру. Такве је судбине и хрватски сабор, а тек шта чека босански!

Шпијунска афера. У Биограду је почела јавна расправа над онгуженима по шпијунској афери: Карлом Милером, трговачким агентом, Живком Јанковићем, мајором у пензији и Петром Нушићем, капетаном у пензији, Петром Шахином, поштаром у пензији. Сви они признају, да су били ангажовани за шпијунажу, само веле да то нијесу чинили из задњих него патриотских побуда.

Србин сенатор у турском парламенту. У турском парламенту све народности заступљене су и сенаторима, само нема ни једног Србина сенатора. Зато је главни одбор организације отоманских Срба упутио парламенту молбу да се за сенатора постави и српски народни кандидат Филип Бурашковић.

Словенство

Бојкот франковаца. Све се више испољава да франковачке легије нијесу ништа друго него обичне разбојничке банде. Образоване су за вријеме анексије под видом, да бране Херцег-Босну, то „хрватско глос“, за рачун Аустрије, а овамо врше груба насиља у сред Загреба над сваким оним, који неће да им Јосиф Франк буде све и сва. У пошљедње вријеме нема дана да кога не нападу. Не нападају само Србе, него и Хрвате, који не одобравају Франкову спекулативну политику. Ту скоро напали су дра Белбрка и студенте. И у мјесто да ти разбојници буду затворени, полиција затвори оне, који су нападнути. Тако је, крај осталих, затворен и један српски словослагач и ако су му легионаши разбили главу. Како од те напасти не штити грађанство полиција, него напротив разбојнике подунире, то је главно гласило странке права „Hrvatska“ позвало грађанство да ову напаст одбије бојкотом. Одбор за бојкот већ је образовао, те се надају да ће се тиме колико толико помоћи од биједи, која их је снашла.

Посвећење епископа црногорског

— нарочити извјештај нашем листу —

Петроград, 4. јуна
На упражњену катедру епископа захумско-рашкога, а по жељи Његовог Краљ. Височанства Господара и благослову Митрополита Митрофанова, послан је у Петроград г. Кирил Митровић, архимандрит манастира острошкога, који је 11. маја, у понедељак са Цетиња отпутовао, у пратњи дворског протођакона Филипа Радићевића, члана Светога Синода. Они су у Петроград стигли у понедељак 18. маја у 8 сати из јутра.

Прва два дана они су провели у хотелу Невског Проспекта „Палермо“, одакле су пријешли, по наређењу Митрополита

лико горе! Она му е није обратила ни једном ријечју.

Било је то баш некако првих дана јуна. Мјесец мај је истински би хладан, као што нам се то од више година догађа. С тога су и били задовољни звијездом која је била озго припекла. Првица јој је била да је овако топла, те су је сви радосно дочекали и нијесу од ње никакве досаде осјећали. Ноће је било већ у велико озеленило, јер је много кише падало, и када се гледало у даљину, ваздух који се удисао изгледа је од оног лијепог плавичастог испаравана видљив. Сунце даје боју стварима. Увјек се каже да је сунце бијело. Сунце мора да је и по мало плаво.

Г-ђа Фелиси није у први мах била тако тешко да ништа не говори. Па то је била само одложена паренја. Усплавала се колико је могла да мисли које су јој уз пут долазиле сачуна за себе. Она ће их изручити кад дође кући, не заборавајући ни једну од њих.

Па ипак овлада њоме нека досада. Било је већ добрих три четврти часа како је ишла, од тренутка, када је изазила из Дирантонова дома. Била је нешто уморена и сјело би јој се. Али се овдје указа прва тешкоћа. Да је била сама, сјела би присто покрај друма. Али како да то да на знање маломе Беноа? Г-ђа Фелиси га погледа и он њу погледа, па чај и разознало, али на томе све и сврши. Морала је наставити ход. Баш

Антонија, у пространу Александро-Невску Лавру добивши три скромне собе манастирске до Тројичког Сабора, гдје су у скромноме и испосничкоме животу за све вријеме свога бављена провели.

Сјутра дан учинили су подворење великом јерарху руске цркве Митрополиту Антонију, који их је најсрданије и најмилиствине примио уз пратњу намјесника Лавра Оца Теофана.

У недељу 24. маја била је свечана архијерејска служба, коју је у Лаври Тројичког Сабора одслужио нижегородски епископ Назарије уз асистенцију многобројнога свештенства, а на јектенија одговарали су митрополитски „пјевачки“, чија је мелодија изванредно донадљива била за све оне што се моле у великоме Сабору, гдје почивају мошти Светога Александра Невскога.

На рођен дан Н. И. В. Царице Александре Феодоровне позвани су били гости из Црне Горе на „молебен“ у Исаакијевски сабор, гдје се бихаху окупили три митрополита, три архијерејска и шест епископа, са мноштвом архимандрита, протојереја, протођакона и ђакона, гдје се угледно мјесто дало представницима цркве црногорске, и при молебствију протођакон црногорски читао је апостол и говорио многољетствије.

Силан се свијет окупио са чиновничким одајући дубоку пошту Свемогућему Богу, који се онако дивно и свечано и са сјајем у руским црквама прославља од „хора руских пјевачка“, који привлачно милином одговарају све црквено свештеност, да су постањени на висину пјевачке умјетности, што се само у Исаакијевском Сабору чути може „Коль славењ Господъ“.

Наређење архимандрита Кирила обављено је у четвртак 28. маја на најсвечанији начин што се врши у здању „Светога Синода у Петрограду.“

Кад су спремни били сви чланови Светога Синода у великој сали, онда су се отворила двокрилна врата и ушао новонаречени. Руски јерарси, досиједали су при једном великом столу, на челу кога стоји крст и јеванђеље, а више стола узвишени трон царев и природна царева слика а поред јерарха обер-прокурор и његови помоћници у даљини неколико метара. Свечани обред почео је митрополит ријечима „Благословен Бог наш“ и правилом наречења.

Кад је новонаречени учинио јерарсима поклоне и пољубио руке, стао је у дно стола од јерарха, и митрополит Антоније отпочео је молебан спомињући Његовог Кр. Височанство Књаза Николу I, Свети Синод Црногорски, Митрополита Митрофана и ново нареченога епископа Кирила.

Послије овога протођакон од Исаакијевскога Сабора, Богословски, говори многољетствија цару, царици, матери царевој и нашљеднику рускоме. Затим додаје многољетствије Светоме Рускоме Синоду, митрополиту Антонију и новонареченоме епископу Кирилу. За свијем црногорским протођакон говори многољетствије Књазу Црногорском Николају I-ме и свему Владајућему Дому. К томе додаје и Светоме Црногорском Синоду и Митрополиту Митрофану.

Затим јасним гласом говори слово архимандрит Кирил: Ваше Свјатјештво!

је то дјерште било гауно. Госпоња Фелиси се сјети сад врло добро да при пут када је изашао на некиг није био произведен од старешине есафа. Она је била забављала ту салницу.

Послије пјезијеног времена догоди се ипак да г-ђа Фелиси паде на намаг једна необична мисао. Како је то занимљиво! Човјеку је тешко размислити а не говорити. То је пак тако просто било. Пријешла је већ била добар километар а није била кадра сјетити се да се и помоћу лимике може споразумјети. П залета она показу дјетету шапац у крај друма. Он поња за њом, учини што и она и сједи покрај ње.

Земљом је подухивао лаки ијетрић. Све је поље било весело, а под небом, изнад поља, сав огролан простор пливало је у лијепом вријемну. У свему свијету владала је благодат, мир и слобода. Гине се нијесу нећкале да пјевају. Г-ђа Фелиси је од тога била вала као нека мала туга на срце.

Свуда је било лијепо сунце у њеној глави. Није могла успјети да остане мирно сједети. Велики је имала ријечи да рече да би изразила како је добро у хладовини по једном летном дану. По она изабри прије да устане и да иде, и ако је била уморна, да би само мислала на друго мјесто.

За вријеме овог дијела пута г-ђа Фелиси паде једна добра мисао на намаг. У њену јој је била табакера, она је узла. Дуван узима извјесно мјесто у глави.

ПОДЛИСТАК

НЕМОСТ

— Шарл-Луј Филип —

Госпоња Фелиси била је придружила свој живот животу свога брата Теофила. Држали су дукавничкицу. Теофилу од неког времена није ишло добро.

Ноћу је спавао рђаво, а цијелог се дана знојио. Голито је био озршавио да се није смло ни намјерити на вази Димона, хљебара. Лекар се апсолутно пишта није умјо наћи у његовој болести и савјетовао му је кретање. Шта му пада на намаг! Кад човјек иде и кад ради зноји се и још више мршава.

Г-ђа Фелиси се најзад одлучи. Пошто су лекари биле незналице, она ће посетити као и остали свијет: ићи ће до чича Дирантона, врача, који је толики свијет у околним излјечио.

Чича Дирантон је егановао на три миље од нас, у сред поља, на једном мајуру који је узло под заклуп. Он није био као сав остали свијет, па су га с тога и сматрали да је могао бити врачар. Он је био така тврдица да није могао себи дати рачуна о стварној вриједности новца. Од људи који су му долазали да га питају за савјет, тражио је два суа, пет суа, десет суа највише, јер је мислио да су то суме. Он је био сав свијешан. Глава му је била тако тешка као

Не сматрајући себе достојним овога високога позива, тежину којег осјећам у временима искушења српскога народа, признавајући себе неспремљеним са страхом примам ово велико апостолско служење, и са надом у Бога нећу панути под овим тежким бременом пастирскога служења и т. д. сиomiнуби преданост његове пастве и солидарности рускога народа да неће никада нестати. Примавући ваше благославље — наставља даље — ја ћу их понијети својој пастви срцем и душом одавога народа црногорскога великог и братској Русији, а сваке године, додао је, масама долази народ из Босне и Херцеговине да се помоле Богу и угоднику његову Светоме Василију.

По свршетку слова примно је од јерарха свете благослове и честитања, и са тим се свршио обред начечења.

У недјељу 28. маја у Алесандро-Невској Лаври, у сабору Свете Тројице, гдје је Њивот Светога Александра, најсвечаније обављено је посвећење црногорска архимандрита Кирила за епископа захумско-рашкога. Велики сабор био је пуно силнога народа, који се нарочито слагао да виде свету особу са орлова гвијезда из Црне Горе.

Послије свечаног сријетања Митрополита Антонија из архиепископског двора до сабора, сва су звона музикално славила ову предстојећу свечаност. И кад је све спремно било, долазе из олтару обучени јерарси руске цркве: московски Владимир, кријевски Флавијан, архиепископи: варшавски Николај, финландски Сергије, волински Антоније, нижегородски Назариј, нековски Арсеније, володски Никол, тамбовски Инокентије, холски Евлогије, наврски Никандр — свега 12 митроносних јерарха, који посједше на столове намјештене на великом амвону — узвишеном мјесту на средини сабора. Испод треће степенне од амвона, долазе са једне и друге стране митроносни архимандрити на броју двадесет са протопресвитерима, којих бијаше под митрама 32.

Поред њих бијаше обучено 10 ђакона и 2 протођакона руска Исаакијевског Сабора Богословске са Аврамијем, и протођакон Радичевић црногорски који поред Митрополита стајаху.

По благослову Митрополита Антонија извели су протођакони новонаречога у сјајном и златном облачењу са митром на глави.

Протођакон Богословски гласно говори: „Приводитсја љубезнејим хиротонисатисја во јенископа“ „како вјерујеш?“ а хиротонисујем гласно исповједа символ вјере: Вјерују во јединого и т. д. а послје тога чита уставом цркве исповједи и заклетву своје законитоме Господару Књазу Николи I, а потом новонаречени прима благослов од свијех јерарха руске цркве, и он им се поклања и љуби им свете деснице. Иза овога руски протођакон гласно говори царско многољетствије, а црногорски протођакон Радичевић: Благољетрному Господару Књазу Николи I, и затим Светоме Црногорском Синоду и Митрополиту Митрофану, те је први пут наш Црногорски Синод споменут у Светоме Синоду рускоме.

Протођакон руски говорио је многољетствије новонареченоме архимандриту Кирилу, које је многобројна публика са

особитом пажњом пратила, те су чула ријеч: „Црногорски“ младеш баћушка.

По обредном правилу, почела је свечана литургија, уз одговарање многобројних пјевачика, којих бејаше до 150, коју објављаше велики јерарх руске цркве Митрополит Антоније са 11 јерарха из Светога Синода, који су сами жељели учествовати при хиротонији епископа црногорскога.

Митрополит Антоније, желећи чути нације Апостола који се чита у црногорској цркви, наредио је лично протођакону Филипу Радичевићу да он чита апостол, које је гласно и очитао, да се поново чуло шапташе „црногорски читајет“. Оно се са особитом пажњом саслушало.

Након свечаног хода и величанствене процесije, од амвона до царских двери у тако огромноме и величанственоме здању поново су привели до царских двери архимандрита Кирила, а Митрополит је покатио царске двери и Кирила, кога два епископа прихватише и одведоше у олтар, те се пред пријестолом на кољена покљони и сви руски јерарси ставе отворено свето Еванђеље на његову главу и своје руке а митрополит Антоније читао је молитве обредне Светога Духа гласно говорећи: Божественаја благодат всегда и т. д. Када је архимандрит Кирил устао, Митрополит изговори „аксиос“, а пјевачики са таласима мелодије одговарају исту ријеч „аксиос“ одијевајући му архиепископ одјејање, те поред Митрополита Антонија продуже свеу литургију а други се архиепископи свлаче пошто се обред извршио.

По свршетку литургије звона су почела славити ову свечаност са свију цркава и звоника Алесандро-Невске Лавре, те су се поново облачили у свијетле одјежде сви архиепископи светога синода и пошли на амвон, гдје бијаше Митрополит са архиепископима, одакле је изговорио псуджу бесједу сходну његовоме посвећењу да неуморно пасе стадо Христово на ниви Господњој, давши му *исокох* архиепископске власти, које је хиротонисани примио, дајући многобројном народу благослове, а чланови светога синода (12 особа) побоше у олтар да доврше обредне молитве ове значајне свечаности посвећења епископа црногорскога.

Ово је пети владика црногорски који добила своје посвећење у Петрограду.

Сутра дан нови епископ чинио је подворање обер-прокурору Светога Синода и дванајесторици јерарха свете православне цркве.

Његово Императско Величанство Цар даровао је новоме епископу све архиепископске одјејање са митром и панацијом, а такође и Митрополит Антоније даровао му је архиепископ одјејање, митру и панацију, са чиме се особито благовољење указало према светој особи представника православне цркве у Црној Гори.

Г. епископ Кирил са дворским протођаконом покљони се гробовима руских царева у Петронавловској крпности, одакле је разгледао Исаакијевски и Казански Сабор и Храм Воскресенија на екатериншиском каналу.

Наши гости из Црне Горе крећу данас из Петрограда. Н. Н.

У први мах јој се учини да је он расцјерао оне ријечи које су се у њој биле пагозилале. Поле да која. То је било лијепо слушати. Она се тјешила да неће моћи употребавати уста, правити ларму носем и опијајући мозак.

Али мало послје она увидје да пролазно олакшање које јој је дошло од наступна вијања није успјело да она заборави оно узасно годинање које је осјећала на пенима. Рекао би човјек да су се ријечи које није могла изручити, утврдило на пенима на неку ли неку. Покушала је да зијепа само да би се осјећала. Ваздух који је гутала пријао јој је као теј од мајичне душе.

Када је задовољила прохтење устју, г-ђа Фелиси је морала најпослје досијети на ову болестиву констатацију, што се зло, при сваком њеном успавању, екљавало на неко друго мјесто гдје се није могло дознати. Сад јој се завукло било у језик. Узалуд га је она ширила по устима, притискала га уз образ, могло га је и исплазити, по све је било узалудно. Зло се било дубоко увукло. Г-ђа Фелиси се чинило да ће јој језик зарђати.

Грчала је што је брже могла. Извадила је из њена парче хартије на којој је чича Дирантон уписао ову молитву. Ова је била на латинском језику. Ох, јадн божиј! У првом тренутку се г-ђа Фелиси питала да неће учинити какву погрешку да неће сми-

Поглед по свијету

Догађаји у Турској

Пријек суд непрекидно ради. Врши претечање, хапси, испитује оптужене, јатаке и сведоке и суочава их. Број оптужених се нагомилао, па ипак се притварања настављају. Осуђених на смрт сада је већ мало, али се осуђују на вјечиту робију, тамницу и новчану глобу. Поред суда у Сераскерату образован је нарочити пријек суд, који ће судити адмиралима ратног бродовља: Халил, Мемед и Хикмет паши.

— Сада је покренуто питање о укидању војнице, те да и Хришћани служе војску. Ово питање су покренули немуслиманци, који изјављују да више воле да служе војску него да плаћају беделију. Зато су и Срби, само траже да се оснују засебни хришћански батаљони, који ће бити подјељени по народности, те да се образују српски, грчки, бугарски ит. д. табори.

— У турском парламенту покренуто је питање о хришћанским школама, те је захтијевано, да програм наставе и на даље остане у важности.

Из народа

Ријетки гост у Бару

Бар, 6. јуна

Од сриједи до данас бавио се у нашој средини врло ријетки гост у овоме мјесту Његово Височанство Књагњом Наталијом. Јуче у 10 сати прије подне, Њихова Височанства дозволила су присуствопања, те су одавде пошли на Тополицу, на челу са г. Ником Татаром, обласним управитељем, сви чиновници, који су од дужности могли одсуствовати, велики број грађана и талијанска колонија, међу којима г. г. Лерко, жерент Барског Друштва — са којим се најљубазније Његово Височанство подуже разговарало — инжењери: Пази, Този, Сали и Факанони. Њихова Височанства су сваког најљепше примили и пријетивали, што је необично утицало на присутне видећи их расположене и веселе. Том приликом г. В. Књаг Мирко најљепше с изразио о чиновничтву ове области, захваљујући му на коректном и вазда примјерном држању у служби и препоручујући му и за будуће такво држање уз најљепше савјете и поуче.

Данас око 1. сата послје подне очекивала је локомотива на овд. пристаништу Њихова Височанства да продуже пут за Вир. На појаву барке од Тополице, у којој су била Њихова Височанства, народ окупљен за дочек на пристаништу громогласно је узвикнуо „Живјели“ из неколико пута.

Кад су изашли на обалу сви присутни Италијани, као и остали народ приступили су Њиховим Височанствима, послје чега су се најмилијивије распитивали о стању радника, болијестима, животним намирницама и у опште о свему раду, говорећи готово са сваком од радника по неколико ријечи, и обећавајући им високо заузимање за боље наднице, на чему се обновило дуготрајно клицање „Живјели“. Послје многих објашњења и најмилијивијих савјета Њихова Височанства са својом пратњом ушла су у жељезнички вагон. При кретању локомотиве Његово Височанство заповиједило је да се радницима даде обилна напојница на Његов рачун и поново најмилијивије присутне поздравило са „с Богом“, а из свих грла је одјекувало „Живјели и срећан пут“.

Ноћас, при распуству радника са радње, шеф обласне полиције, извршујући високу заповијед обустављао их је и наредио те се је изнијело пића, да се сви радници послуже колико им је воља.

Како је чиновништво и народ остао задовољан лијеним и милостивим примањима и савјетима Њихових Височанства, не може се описати, али се на свакоме види да искрено жели, да их и опет брзо међу нама видимо здраве и задовољне и да их овај најљепши крај наше Цомовине чешће привлачи к њему.

Хоће, ако Бог да.

Корисна принова за Улцињ

Улцињ, 4. јуна

У градини божијег рукосада — убавом шехер-Улцињу — обијех дана изникао је, човјечијом руком посађен, још један нитом цвијетак, чији ће мирис заслађивати и окријепити већ доста блиједи бокоре љубичица и босиока.

У броју многих отпочетих и предстојећих радова и установа — у нашем нитомом приморју — једна, као понајважнија по нас Улцињане установа, успостављена је, и ових дана отпочела свој користан рад. На 1. јуна ов. год успостављен је редован саобраћај између Ба-

ра и Улциња, и тога дана први пут пројурно је Шехер-Улцињом први поштански дилижанс. У хајтар те посве за нас важне установе, у првом дилижанцу нарочито су учинили излег и дошли из Бара: г. кап. Ђуро Ивовић, Мило Вукмировић, Марко Поповић и Нико Вујановић, који су својим особитим расположењем и лијепим жељама, са пресмом и одушевљењем, побудили и у нас велико усхићење и радост. У част те установе и дошлих гостију, гост. Илија Костић, шеф улцињске поштанско-телеграфске станице, са неколицином грађана, приредио је — као домаћин — објед којему су присуствовали неколико чиновника и грађана. На томе скупу, поред братскога усхићења и пријатне забаве, подигло се више лијепих здравица, међу којима особити је упечаток учинила здравица нашега свештеника и привредника г. Јована Вујановића, који је — поред осталог — својим патриотским говором најприје заблагодарио Њ. Кр. В. Књагу Господару, који је својим будним оком и мудрошћу много корисних и културних установа у дјело привео, и припео углед свога горштака везујући своју земљу са просијећеним и културним народима, те Његова држава а наша отаџбина, постала је као једна варош или пијана, јер кад узмемо у обзир данас саобраћајна средства: аутомобилом, дилижансом и жељезницом, која јуре у накрст наше државе, — налазимо већ малу разлику, или никакву између села и вароши, што значи да је пружена могућност нашем селјаку да се његово производу по скупе новце плаћају и радничком сталежу на трте руке златом исплаћују. Послје овако лијепог говора свештеника Вујановића, на приједлог председника улцињске општине г. Илије Срзентића, телеграфским путем, од стране председника општине, грађанства и свега чиновништва, упућена је, преко г. министра унутрашњих дјела, благодарност узвишеном Књагу Господару, а исто тако и г. министру, чијим се заузимањем наша давна жеља остварила. Успостављањем поштанског дилижанца Улцињ је много добио за свој развитак у погледу материјалном и удобном, јер све тешкоће које су доводиле многе путнике до непријатности, овим су савладане, а добити је и у томе што нам је убрзан пренос поште, и што можемо сад за један дан у накрст проћи два дијела државе. Са овим саобраћајним средством приступ је и најнемоћним особама, које потребују лијечења, омогућен, те се надати да ће сад, за вријеме љетнег одмора наши домородци, посјетити наш Улцињ и потражити његове лековите бање. А-д.

Дневне новости

Посјетио српског заступника. Њ. Кр. В. Књаг Господар учинио је у уторак посјету г. Јовану М. Јовановићу, српском дипломатском заступнику, у пратњи г. бригадира Блажа Бошковића и свију бјелопавлићских посланика.

Повраћа се. Као што бечки Кореспондент Биро јавља, Њ. Кр. В. Књаг Престоначљедник налази се на повратку за Црну Гору.

У свечаној аудијенцији. Као што цариградски листови јављају, г. Душан Греговић, отпражник послова Црне Горе, предао је 28. маја своја акредитивна писма новом султану Мехмеду V у свечаној аудијенцији у присуству чланова владарске куће. Он је примљен и отправљен са свима оним почастима, које припадају представнику стране државе. У двор Долма Бахчу он се довезао у дворским колима и у нарочитој пратњи, а исто тако се и одвезао у посланство. За вријеме аудијенције измијењани су врло срдачни говори о пријатељским односима турско-црногорским. Пријем је био врло срдачан. Отправника је пратио драгоман посланства, Третић.

Црногорско посланство у Цариграду инсталирано је за летњу сезону у прекрасном двору Емирџану, на Босфору.

Допутовао. Новопосвећени владика захумско-рашки г. Кирил допутовао је у пратњи протођакона г. Филипа Радичевића из Русије на Цетиње.

Долази. На молбу општине вароши Подгорице, управник водо-

вода у Биограду г. Драгољуб Мирковић примио се, да о своме трошку дође у Подгорицу ради увођења водовода. Он долази концем јуна.

„Буна“ у Црној Гори. Од како су припекле силне врућине код многих се у памети почело да мути и кува, те су ударили у бунцање. Томе се и може приписати што су се у бечким листовима појавиле неке сензационе вијести о буни у Црној Гори и о силним хапшењима, од чега нема ни помена. У нашој земљи, хвала Богу, нити је буне, нити има потреба за то, а још мање да су почела силна хапшења. Што овакве сензације пушта позната бечка кухиња разумљиво је. Она ради свим силама, да оваквим измишљотинама и одвратностима поколеба повјерење које ужива Црна Гора на страни и да јој сруши углед, дискредитирајући је. Само зар је српска и хрватска штампа спала на то да и она црпи информације из извора бечких?

Деманти. Хрватски лист „Obzor“ поводом бечких и пештанских измишљотина о буни у Црној Гори, обратио се за информацију предсједнику Министарског Савјета г. Др. Л. Томановића, који је најодлучније демантовао и ове најновије измишљотине о нашој земљи.

Масарик нехотични клеветник. Под овим насловом доноси „Београдске Новине“ чланак, у коме говори како је Масарик почео говорити и неистине, због чега га је утјерао у лаж и полуслужбени аустријски лист „Фремденблат“. Чланак се завршује ријечима: „Сажалјујући, што је професор Масарик пао у намјештену замку и из веома прљави и непоуздана извора црпио своја обавјештења, ми морамо уједно јако жалити и то што се баш *Словенин* морао наћи, који ће пред свијетом да *оклевета* честито *српско име* и несумњив српски патриотизам *Књаза Николе*“. То је најблажије што се може рећи о држању проф. Масарика према Црној Гори.

И он осудио. И одлично уређивани „Недељни Преглед“ осудио је држање проф. Масарика у бечком парламенту противу Црне Горе.

Откуп слика. Биоградска општина откупила је, крај осталих, и двије слике нашег умјетника Петра Почака, које су биле изложене на умјетничкој изложби „Лада“ у Биограду.

За госте. Управа Читаонице ријешила је, да и гости имају приступа у Читаоници, али да се претходно пријаве ма коме члану управе Читаонице.

Читуља. У недјељу 7. ов. м. преминуо је барјактар и заступник командира андријевичке чете Никола Дедовић у најбољој својој снази, у 38. година, брат г. Милосава Дедовића, статистичара министарства унутрашњих дјела. — Бог да му душу прости!

Представе у Зетском Дому. У очи Видовдана, 14. ов. м., биће у Зетском Дому двије представе, дневна и вечерња. Представљаће се „Бој на Косову.“ Дневна је представа за гимназисте, уз снижене цијене. „Бој на Косову“ ће приказивати дилетанти Радничког Друштва, а у корист друштвене гарде-робе, те апелују на грађанство за што обилнију посјету. На сам Видовдан биће представа искључиво за питомце војне школе.

Нова књига. Изашла је из штампе књига „Аграрно питање у Босни и Херцеговини и начин његова ријешења“ од Ђорђа Милошевића Мар-

тиновића. У овој књизи писац, добар познавалац прилика у анектираним земљама, третира аграрно питање и његово ријешење. О њој ћемо нарочито проговорити.

Народно здравље

Штирка за килистр. Против пролива (дијавице) помаже често и испрание задњег пријема (клетирање) штирком. Узме се за обичну кашку куповне штирке (вишесте), размути се у води да се учини као млијeko, па се онда та тјечност (уз переставно мијешање) сила по мало у 1/4 литра загријале воде док не проври. Кад проври и кад се охлади, тјечност се мало згусне и готова је за килистр.

Зова. Зова је љековита биљка. И наш народ је радо употребљава. Она је сада у цинјету, а од зове је нарочито цвијет љековит. Суши се, па се онда од њега прави теј (зовип теј). Тај теј се пије што врели, и тјера јако на зној. Узима се, дакле, нарочито од назеба ма које врсте. Гдјекоји се па њега и паре — нарочито од севогана и зубобоље — а лекови га употребљава и за испрание грла, уста и т. д. Зовипу лику привија народ на рапе, али без успјеха. Лишће и коријен од зове слабо врједни. Зрела зрна („бобице“) од зове кувају се шећером или без шећера као пекмез или слатко, и имају слично дјелство као и бобице од опате. Помало отварају. Зато се дају дјецп, која се занеку.

Неколико потребних напомена

Г. Андрија Вукић, учитељ цетињски, објавио је у „Гл. Ц.“ своје мишљење о измјенама у садањем буквару. Завршујући свој напис, он је истакао да би „добро било, да путем јавности и још ко даде по овом предмету своје мишљење“. То је руководило г. Лазара Чобелића, учитеља цетињског, да изнесе *своје* мишљење по тој ствари у овом листу. Мишљење његово ни мало се није свидјело г. Вукићу и он се, поводом тога, обратио на нас својим одговором. Ми смо тај напис његов објавили у прошлом броју нашег листа и ако то нијесмо били обавезни ни законом, нити каквим другим обзирима. Одговор тај његов није нас ни мало задовољио и то нас руководи, да о томе нарочито проговоримо у толико прије што је потребно да се од тога и таквог написа оградимо, пошто смо га, по жељи његовој, пустили без икакве ограде.

Ми се нећемо заустављати на сам предмет, који је он третирао. То остављамо позвањима од нас, људима који се том струком баве. Проговоримо о облику, садржини и начину одговора г. Вукића. Г. Вукић није у своме одговору био ни мало деликатан према ономе, који је његов напис о измјенама у буквару критиковао. Чак шта више он је био тенденциозан и малициозан.

Он се није, као што је требао и морао, зауставио само на предмету о коме је ријеч и који је, између њега и његова критичара, постало спорно питање. Пошао је недозвољено даље.

Именујући свога критичара, он се није задовољио што је, крај имена, ставио и занимање његово, него је, са пуно малиције, додао и споредно занимање критичарево и ако се он тако није потписао и ако у томе својству није ни имао ријеч са г. Вукићем и његовим написом. У оскудици стварних разлога и докумената он је то учинио, што није ни мало похвално. Па није само то. Он је, даље, додирујући личност критичареву, чинио и недозвољене алузије на њ, и, без икакве стварне потребе, а без повода, начелну полемику пренио на терен личне полемике, да би тиме што веће важности придао свом напису када то није био у стању да постигне стварним разлозима. У мјесто да се ограничи само на оно, што га је изазвало, да одговара и да брани своје становиште, он је, већим дијелом, говорио и бавио се личношћу критичаревом и ако то ни мало није било достојно.

Прелазећи преко недозвољених израза, које је он у свом напису, без икакве потребе, учинио, што није ни мало за препоруку, а нарочито за њега као васпитача наше школске омладине, истичемо нетрпељивост према ономе што не иде у прилог његовом мишљењу, ма да је, публикујући своје мишљење о измјени у садањем буквару, нарочито изразио жељу да и други о томе даду своју ријеч. И кад се та, по њему изражена, ријеч јавља од стране г. Чобелића, он је нетрпељиво, неколегијално и одурно одбија и са висине говори о њој.

Може г. Вукић о себи и о својој творевини, мислити како хоће, али је јасно и тачно то, да му мало већа скромност не би била ни мало на одмет. У толико прије не би му била на одмет што баш

и првим и другим написом није ни мало повољно слику пружио о себи. Није ни мало повољно слику пружио о себи ни као о васпитачу, ни као о учитељу народних школа. Као васпитач се косио са најпримитивнијим појмовима о васпитању, а као учитељ испунио је елементарно непознавање српског језика, онга истог језика којим учи нашу дјецу и за чији уџбеник не само што предлаже измјене, него и сами образац по коме ће се реформисати. Он је у врло великој противности и са правописом и са српским језиком. Примјера ради наводимо: Он предлаже садањи буквар за модел ради израде новог буквара, а овамо назива то измјена буквара, док то није измјена буквара него *измјене* у садањем буквару. Он пише: Српски језик (мјесто: српски језик) „Чутурилов Буквар (мјесто: Чутурилов „Буквар“), сљедовала и сљедовала (мјесто само сљедовала), Садашњи Буквар (мјесто садањи буквар), ангажирају, предходно, Српски Буквар, Србијанских, неби, напосљетку, коментентан, Српски учитељи и т. д., што ни мало не иде у прилог писмености једнога учитеља, а још мање онага који препоручује и ствара образце за учење српског језика.

Толико од наше стране, а сад пуштамо г. Чобелића да се сам ограда.

Изјава његова гласи:

Г. А. Вукић, одговарајући на моја опажања о његовим напоменама за измјене у садањем буквару, није се ограничио при одабрани свога мишљења и на оцјену мога опажања, него је пошао и даље. Ја нећу ићи стопама његовим. Зауставићу се на саму ствар.

„Пошто у приговору“, вели он, „није назначен датум, година и број листа, који је донио мој чланак, а поједине наводе оцрњене је доносио — то и чиним само аналогнију навода, који имају заједничке везе с испадими критичара“.

Као раније, тако и сада држим да нијесам никакву погрешку учинио што сам само именовао лист, у коме је његово мишљење изашло, пошто би то сувишно било и чудим се само како није пошао и даље и са истим правом тражио да му означим и стране и простор, који је у том листу његов напис заузео. Код повремених списа, часописа и ревија то се и именује, али код листова, који учестано улазе не само што се то не практикује него би и излишно било, у толико прије што размак између његовог написа и мога није велики. Мој је напис изашао одмах после његовог. А још му је мање оправданија замјерка што нијесам његове наводе у цјелини доносио, него само онолико колико је од потребе било. По тој његовој логици мени не би ништа друго требало него и да цио његов напис прештапам!

Што се тиче навода о Чутурилову „Буквару“, ту би се дало дискутовати, јер је стилизација г. Вукићева таква, да се одређа о комисији прије може, као што сам и схватио, односити на Чутурилову „Буквар“ него на садањи.

Оправдан је исто тако и навод мој да су наши уџбеници преживјели своје врјеме, пошто се у њима опажени недостаци и што нијесу у духу новог наставног плана; зато је и излишно говорити о уџбеницима нашим, пошто нијесу саображени новом наставном плану.

Г. Вукић је учинио врло велику збрку са досадањим букварима, да се у томе хаосу тешко спазлази. Он износи своје мишљење о измјени садањег буквара, а непрекидно се плете са осталим букварима тако, да се не зна управо и шта ради и шта хоће.

Он ми још замјера што крњим његове наводе, и ако то није у ствари, јер ако се упореди оно што сам износио ја и оно што је изнио он, видјеће се да његове наводе нијесам ни гдје оцрњено, а још мање у задњој намјери. Ја сам само износио срж његових мисли — и ако се у опште тако може назвати оно што је он износио — и о њима сам говорио. И само зато што нијесам дословно — ad litteram износио његове наводе он ми то приписује у тежак грјех и иде тако далеко, да оцрњива оно што је стварно рекао.

Моја је критика јасна и отворена, а што није ишла у прилог њему, није разлог да се на мене обрао онако како то не доликује ни обичну човјеку, а још мање једном васпитачу.

Ту он још вели: „Извртања са задњом намјером тргла су критичара у недошљедност.“ Ако је већ ријечи о недошљедности, онда би он много боље учинио да се зауставио на своје надошљедности, а не мени да придаје некаке „задње намјере“. Он о томе може мислити и писати како хоће, али никако и доказати!

Мене би далеко одвело када би се упуштао у даљу анализу свега онага што

је он све у ономе правцу изнио. Ту је његово мишљење о науци, као и одговор на моје приједбе, а ту је и моје мишљење о приједлозима његовим. Нека се упореди, па ће се видјети ко је у праву, ја или он.

Свој одговор свешћу на ово: Г. Вукић треба да зна, да у Србији постоје и виши учитељи и да су то они на које сам ја мислио као на стручњаке и као позване да дају своју пресудну ријеч.

Исто тако треба да зна, да и оно што сам изнио раније и што износим сада, износим сам, а не ко да ли је за леђима. Сад што ће се наћи многи, који у овоме моје мишљење дијеле, у толико горе по њега. А најмање има права, да сматра за увреду што сам рекао да је од млађе генерације. Још је мање био у праву када се толико ниско спустио да сумњичи моју учитељску спрему, изnoseћи како ја тобож нијесам редовне учитељске спреме и ако зна да сам, као и он, редован учитељ. Само то па је дозвољено да се види колико је г. Вукић далеко пошао и чега се све неће датити у одбрану својих навода, који се не дају ничим правдати, а најмање стварним разлозима!

То нека му служи на част!
Лазар Чобелић, учитељ.

Кратке Вијести

Утопила се у Спреви. Из Берлина јављају: Јуче се супруга љекарскога саветника Мевиса из Опелна бацила са Лутзовијеве обале у Спреву те се утопила. Госпођа Мевис била је веома первозна, те је самоубиство учинила у стању душевног поремећења.

Полазак на изложбу у ваздушном броду. Из Париза јављају: „*Пти Парисијен*“ пише, да ће министар за јавне радње, који ће у суботу отворити изложбу и Нанси, путовати онамо, буде ли повољно врјеме, у зракоплову „*Виле Нанси*“. Он ће се усјети зракопловом у Сартроулеу у 7 сати у јутро, а у сат мисли стићи у Нанси.

Луциен Бонапарт-Висе. Из Тоулону пишу: Бивши официр морнарице Луциен Бонапарт-Висе, син прицезе Лаетиције Бонапарт-Висе и енглеског дипломата Висеа преминуо у 66. години доба. Покојник био је први дошао на мисао прогона панамскога конала, те је своју концесију кашње уступио Фердинанду Лесепсу. Сада један американски консорциј извађа тај прокол.

Велика крађа. Из Владивостока стигла је вијест, да је украдено дванаест вагона чаја, који је вожен из Кине. Украђени чај врједи пола милиона рубаља.

ИЗ БИЈЕЛА СВИЈЕТА

Преобучена жена као келнер. У Черновици умро је ових дана Михајло Сементијук, главни келнер у гостионици Вороблевског. Ономад се напрасно разболи келнер Михајло Сементијук и на велико чуђење присутних не хтједо никако пристати да му дозову љекара. Пошто је стање било веома опасно, дозвоше ипак љекара, којем једва пође за руком, да измјери температуру болесникова тијела. Ипаче му болесник не даде ни приступити. Њекар се овом приликом изненади, примјетивши да је болесниково тијело женскога кроја. Сутра дан умре Сементијук и љекар се потпуно увјери, да је болесник доста женско. Сементијук је провео у Черновици 12 година као келнер, па је прије неки дан испио отров бојећи се, да се не дозна за његову тајну, услед чега би остао без посла.

Најскупљи новац. Један веома вјешт и стручан нумизматичар одговорио је на питање, који је новац од прилике најдрагоцјенији:

— То је један врло цијењен примјерак, један по себи незначајан новац, али на моралним таразијама тежи необично много; ефективна врједност његова, је због његове преисторје, неисказана; тај се новац зове: „Пошљедњи грош“.

Телефон без жица. Познати др. Форест изумио је два апарата, који ће јако уздићи тачно и брзо међусобно споразумијевање у даљини. Први је изум нови брзојав без жица, којим се може у једном сату 4000 ријечи отпослати. Други је изум телефон без жица, који је тако усавршен, да ни један други није му раван. Форест је изјавио, да ће путници, који путују по Атланском Океану моћи слушати опере, које се дају у Европи или у Америци.

Колико лете птице. Израчунато је да до данас најдужи пут који птице у једном лету прелазе износи 3300 километара. То је његов пут од Берингова Мора до Хавајских Острва. Не зна се да ли птице могу и даље да издрже, али је већ и оволико готово невјероватно.